

‘Clandenken is erger dan racisme’

Paus Franciscus stelt priesters van Nigeriaans bisdom ultimatum na etnisch conflict

- ▶ Priesters weigeren nieuwe bisschop op basis van zijn etnie
- ▶ Verzoeningspogingen draaiden op niets uit
- ▶ Etnocentrisme onder Afrikaanse katholieken blijft problematisch

Erik DE SMET

Een paus die wil dat alle priesters van een bisdom hem een persoonlijke brief schrijven om zich te verontschuldigen voor hun opstandige gedrag en om hem gehoorzaamheid te beloven op straffe van schorsing? Ongezien in de kerkgeschiedenis, maar dat is precies wat paus Franciscus op 9 juli vroeg van 110 priesters in het Nigeriaanse bisdom Ahiara.

Dat bisdom, in een regio waar negentig procent van de bevolking katholiek is, zit al vijf jaar lang in de greep van een etnisch meningsverschil. In 2012 benoemde Benedictus XVI er Peter Ebere Okpaleke, een priester uit het naburige bisdom Awka, tot de nieuwe bisschop. Mgr. Okpaleke behoort echter niet tot de Mbaise, de dominerende etnische groep in de streek. Hij is een Igbo. Dat namen de priesters en gelovigen in Ahiara niet. Ze wilden iemand van hun eigen etnie tot bisschop gewijd zien. Jongeren ontzegden de nieuwe bisschop zelfs de toegang tot de kathedraal.

In 2013 werd kardinaal John Onaiyekan aangesteld tot apostolisch administrator van Ahiara, maar ook hij kon geen verzoening bewerkstelligen. Op een laatste overleg in Rome, begin

juni, in het bijzijn van de paus, kwamen enkel de voorstanders van een verzoening opdagen. Daarop besliste paus Franciscus de priesters van Ahiara een ultimatum op te leggen. De meerderheid van hen zou intussen brieven naar Rome hebben gezonden.

Door ons gepolst naar een reactie, zegt mgr. Felix Femi Ajakaye, bisschop van Ekiti in West-Nigeria: „De priesters in Ahiara zouden beter terugkeren naar de seminariebanken om er opnieuw de basisbeginselen van het priesterschap aan te leren. Niemand heeft ooit het *recht* priester te zijn en niemand heeft ooit het *recht* bisschop te zijn.”

Michel Coppin, directeur van Missio, organisatie voor solidariteit in de wereldkerk, erkent dat in Afrika etnocentrisme een probleem blijft. Etnocentrisme hebben de neiging om bij de beoordeling van anderen de eigen

Voor Rome komt een nieuwe bisschop best niet uit de dominante etnische groep

etnische groep als het enige referentiepunt te beschouwen. „Bloedverbondenheid gaat blijkbaar boven alles”, zegt Coppin. „Niet enkel in Nigeria worstelt de Kerk er mee, ook in andere Afrikaanse landen. Mij is een soortgelijke situatie in Sierra Leone bekend, maar ook ordes en congregaties kampen bij verkiezingen van oversten vaak met clantegenstellingen.”

Sinds de paustijd van Paulus VI (1963-1978) benoemt Rome in Afrika bij voorkeur bisschoppen

die niet behoren tot de dominante etnische groep in een bisdom. De achterliggende idee is de universaliteit van de Kerk te laten primeren op de loyaliteit aan tribale structuren. Tot voor kort werden, met uitzondering van Congo, nog liever Europese missionarissen tot bisschop aangesteld, om niet te hoeven kiezen tussen etnische groepen.

Op de website van de Nigeriaanse bisschoppenconferentie maakt priester Stan Chu Ilo, docent Afrikaans katholicisme in Chicago en een Igbo, een uitgebreide analyse van de kwestie-Ahiara. Hij ziet de crisis daar als een uitdaging voor de Kerk in Afrika. „Wij, Afrikanen, moeten de demonen van etnocentrisme en clangevoel durven aan te pakken”, schrijft hij. „Dat gaat veel verder dan een binnenkerkelijk probleem. Etnocentrisme is erger dan racisme.”

Volgens priester Ilo heeft de crisis in Ahiara veel te maken met het feit dat bisschoppen in de streek zich gedragen als middeleeuwse prinses en dat priesters carrièrezuchtig zijn. Bijgevolg moet volgens hem ook een einde komen aan de gewoonte dat bisschoppen zelf hun opvolging in Rome trachten te regelen.

„Je hoort dat dergelijke problemen niet voorkomen in Europa of Amerika”, besluit Stan Chu Ilo. „Dat klopt, maar de Kerk in het Westen bereikte haar huidige vorm en identiteit via een proces dat negentien eeuwen duurde. In Afrika is het christendom geen twee eeuwen oud. We moeten dus geduldig zijn met onszelf en leren wat het betekent echt katholiek te zijn.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Wereldburgers

De zomervakantie is een ideale periode om een stukje van de wereld te ontdekken. Ver weg, in exotische contreien, of dichterbij, in eigen land of ergens in Europa. Altijd valt er van alles te ontdekken, te zien, te proeven. Reizen is onze horizon verleggen, schijnbaar letterlijk, maar bij nader inzien vooral figuurlijk.

Luister je naar de verhalen van reizigers, dan merk je toch grote verschillen op. Er zijn de enthousiastelingen, die honderduit vertellen over andere culturen en gewoonten. Zij vonden het fijn en verrijkend om zich onder te dompelen in het uitheemse, het onbekende. Ze nemen er wat van mee, voegen het toe aan hun eigen persoonlijkheid. Tegelijk zijn er de meer sceptische reizigers, die vonden dat het toch allemaal wat minder goed was dan wat ze thuis gewoon zijn. Het eten was vreemd, de plaatselijk zeden nog vreemder. Thuis voelt vertrouwd, veiliger, zekerder.

Is dat de afspiegeling van een tegenstelling die we ook buiten vakantietijden kunnen opmerken? Er groeit een kloof tussen wereldburgers en mensen die de globalisering veeleer als een bedreiging ervaren. De eerste groep voelt zich prima in een open, internationale en multiculturele samenleving, de tweede groep vraagt zich vertwijfeld af waarom hun leefwereld van weleer zo nodig moest verdwijnen.

Wandelend in een Sloveens bos – jawel, hetzelfde als in het *Standpunt* van vorige week – ontmoette ik het jonge koppel Max en Nasim. Hij, een Duitser die de voorbije jaren in Zuid-Amerika werkte en woonde. Zij, half Duits, half Iraans. Beiden opgegroeid in het landelijke Rijngebied rond Mainz, nu inwoners van het bruisende Berlijn. Wereldstad voor wereldburgers. En dat laatste zijn ze, met sprekend gemak. De planeet is hun stad, hun stad ontvangt de hele planeet. Hun internationale kompas zit ingebouwd, grenzen zien ze als hooguit wat lijntjes op een kaart.

Dat klinkt allemaal prachtig, maar het is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Onder jongeren zien we almaar meer wereldburgers, maar wie in andere tijden opgroeide, kan de globalisering best als bedreigend ervaren. De nieuwe, open wereld brengt immers niet enkel kansen om in het buitenland te reizen, te studeren of te werken, ze brengt ook het buitenland tot aan onze voordeur. Plotseling wonen er migranten in onze straat, met een andere taal, een andere godsdienst, een andere levensstijl. Of duiken er asielzoekers op, die verre oorlogen ontvluchtten of op zoek zijn naar een fortuinlijker leven.

Hun aanwezigheid verandert onze wereld, hertekent ons leven. Terwijl de ene daarin verrijking ziet, vraagt de andere zich ongerust af wie het morgen voor het zeggen heeft. Er groeit al snel wroeging tussen die twee groepen, de wereldburgers versus de bedreigden. Onbegrip tussen twee verschillende blikvelden op dezelfde wereld.

Nochtans zitten we allen in hetzelfde schuitje. Iedereen moet zich aanpassen aan veranderingen die onomkeerbaar zijn. De ene met groot enthousiasme, de andere uit noodzaak. Laten we dat elkaar niet verwijten. De wereldburger heeft een voorsprong, omdat hij of zij zich goed voelt in de nieuwe wereld. Onze omgeving wordt nooit meer eenduidig blank, autochtoon, Vlaams, katholiek. Technologie, communicatie en transport hertekenden onze realiteit. Informatie verspreidt zich in een oogwenk over de wereld, relaties worden internationaler, alles wordt bereikbaar voor steeds meer mensen. Dat houd je niet tegen. Hooguit kunnen we orde scheppen, regels afspreken, beperkingen opleggen, mensen integreren, de nieuwe wereld zo goed mogelijk in overzichtelijke banen leiden.

De wereldburgers doen er goed aan aandachtig te luisteren naar de bekommelingen en angsten van hun medemensen. Die laatste kunnen dan weer van de wereldburgers leren hoe de wereld ook hun dorp kan worden. Generaties moeten elkaar niet bekampen, ze vormen samen de wereld. De enige die we hebben.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Katholieken van de Igbo-etnie in een Nigeriaans bisdom, met hun eigen vlag. © Belga Image